

Simon Bergbom
Praktikant i Washington, D.C., Centerpartiets internationella akademi

10 år sedan Obamacare — Kan coronaepidemin leda till nya sjukvårdsreformer?

Det är nu nästan exakt tio år sedan President Obama skrev under The Affordable Care Act, och “Obamacare” blev till amerikansk lag. Sedan lagen instiftades har den mött konstant motstånd från republikanerna, men trots 60 omröstningar i kongressen, två fall i högsta domstolen och en intensiv kampanj från Donald Trump, har Obamacare överlevt.

Det Obamacare framförallt förbättrade var att den tog bort hindren som tidigare stoppade människor med redan existerande sjukdomar från att köpa försäkring,¹ och sänkte priserna för förebyggande vård. Totalt beräknas lagen ha hjälpt över 20 miljoner amerikaner att få en sjukförsäkring.² Med en snabbt växande coronaepidemi blir dock behovet av en mer övergripande sjukvårdsreform allt tydligare.

USA är idag det land i världen som lägger mest pengar på sjukvård, 107 839 kronor per capita närmare bestämt. Detta kan jämföras med Sverige som spenderar 55 489 kronor per capita eller Kanada som spenderar 50 670 kronor per capita.³ Trots att USA spenderar mer pengar på sjukvård än Sverige och Kanada tillsammans, är 40 miljoner amerikaner oförsäkrade.⁴ Av dessa 40 miljoner är nästan 4 miljoner barn.

Att vara oförsäkrad i USA kan få ödesdigra konsekvenser, både hälsomässiga och ekonomiska. En studie från Harvard University uppskattade att 45 000 amerikaner dör varje år på grund av att de saknar försäkring.⁵ Detta gör avsaknad av försäkring till den tionde vanligaste dödsorsaken i USA.⁶ Om man trots avsaknad av försäkring ändå har turen att få vård, kan man istället förvänta sig stora skulder. Bara ett besök på akuten kan exempelvis kosta hundratusentals kronor. Detta har man dock ingen aning om förrän tidigast några veckor senare när räkning efter räkning börjar trilla ner i brevlådan.

¹ Tidigare hade försäkringsbolagen rätt att neka försäkring för personer med redan existerande sjukdomar.

² https://www.cdc.gov/nchs/data/nhis/earlyrelease/Quarterly_estimates_2010_2018_Q14.pdf

³ <https://www.forbes.com/sites/niallmccarthy/2019/08/08/how-us-healthcare-spending-per-capita-compares-with-other-countries-infographic/#5ff80f41575d>

⁴ https://www.cdc.gov/nchs/data/nhis/earlyrelease/Quarterly_estimates_2010_2018_Q14.pdf

⁵ <https://news.harvard.edu/gazette/story/2009/09/new-study-finds-45000-deaths-annually-linked-to-lack-of-health-coverage/>

⁶ <https://www.healthline.com/health/leading-causes-of-death#suicide>

Jag har själv fått vara med om detta. Under mitt sista år på college som tennisspelare drog jag på mig en höftskada som krävde operation. Som tur var hade jag dubbla försäkringar vilket innebar att jag redan på förhand visste att risken för att jag skulle behöva betala något ur egen ficka var låg. När jag några veckor efter operationen öppnade mitt postfack och möttes av 4 olika räkningar fick jag därför något av en chock. 26 560 USD för kirurgi, 7 234 USD för anestesi, 31 050 USD för användning av sjukhusets lokaler och 2 519 USD för de smärtstillande tablettorna jag fick med mig hem. Totalt uppgick allt detta till 67 372 USD eller ca 670 000 kronor. Den stressen som jag kände när jag öppnade dessa räkningar var något jag aldrig varit med om tidigare. Att en enda operation skulle kunna kosta så mycket var för mig helt obegripligt. Jag hade dock en väldig tur och i slutändan, efter otaliga samtal till försäkringsbolagen och hjälp från mitt universitet, behövde jag nästan inte betala någonting. Min tur var dock betydligt mer av ett undantag än en regel.

För inte heller för de som har råd med försäkring är det amerikanska sjukvårdssystemet egentligen särskilt fördelaktigt. I genomsnitt betalar en amerikansk familj 12 371 kronor i månaden för sin sjukförsäkring.⁷ Detta belopp inkluderar dock inte ens försäkringens “deductible,” vilket är lite som en självrisk. Det är först när den försäkrade har kommit upp i sin självrisk som försäkringen börjar betala. Har du till exempel en självrisk på 85 000 kronor, vilket är genomsnittet för en amerikansk familj,⁸ är det först efter att du betalat 85 000 kronor ur egen ficka som försäkringen börjar gälla. Dessa höga självrisker innebär därför att även många som har försäkring drar sig för att söka sjukvård om det inte är absolut nödvändigt.

Att många människor drar sig för att söka vård, ledde redan innan coronaepidemin till att USA hade en högre beläggning på sina sjukhus än andra jämförbara länder. Detta beror främst på att man har ett stort antal inlagda patienter med kroniska sjukdomar, som t.ex. astma och diabetes, som med rätt förebyggande vård inte hade behövt läggas in överhuvudtaget.⁹ Kombinationen av amerikaners tvekan inför att uppsöka vård och bristen på sjukhusplatser, blir särskilt problematisk när några av de viktigaste åtgärderna för att bekämpa coronaepidemin har visat sig vara just testning och tillgång till intensivvårdsplatser. På grund av detta har nu till och med de

⁷ <https://www.healthmarkets.com/content/health-insurance-cost-per-month>

⁸ <https://www.ehealthinsurance.com/resources/individual-and-family/much-health-insurance-families-cost>

⁹ <https://www.vox.com/policy-and-politics/2020/3/16/21173766/coronavirus-covid-19-us-cases-health-care-system>

mest högljudda Obamacare-motståndarna öppnat upp för att temporärt utöka medicaid och göra corona-tester gratis för alla. Inga av dessa åtgärder är dock tänkta att vara permanenta, utan fortfarande är det bara Bernie Sanders, av presidentkandidaterna, som stödjer en universell sjukvårdsreform. Joe Biden motiverade t.ex. sitt fortsatta motstånd mot en universell sjukvårdsreform, med att det inte har hjälpt Italien i kampen mot coronaviruset.¹⁰

Trots att coronaepidemin har satt strålkastarljuset på de strukturella problem som finns i det amerikanska sjukvårdssystemet, verkar det med andra ord inte vara särskilt troligt att vi kommer att få se några nya sjukvårdsreformer i USA. Detta är mycket synd, då jag är övertygad om att en klar majoritet av alla amerikaner skulle vinna, både ekonomiskt och hälsomässigt, på en övergripande sjukvårdsreform.

¹⁰ <https://www.cnbc.com/2020/03/30/biden-says-coronavirus-hasnt-changed-his-mind-on-single-payer.html>